

Uit as herrezen

Met de as van een gecremeerde dierbare kun je tegenwoordig veel meer dan uitstrooien of bijzetten in een urn op de schouw. Naast assieraden zijn ecologische en circulaire alternatieven steeds meer in trek. ‘Ook in deze branche is er grote vraag naar duurzaamheid.’

tekst Marijne Beijen, illustratie Vincent Spiering

b

Het was de laatste wens van André Hazes senior: dat zijn as met een vuurpijl de lucht in zou worden geschoten. En zo geschiedde: op 23 september 2005, een jaar na het overlijden van de zanger, knalden er vanaf het strand van Hoek van Holland tien vuurpijlen met een gepaste dosis spektakel de oneindigheid tegemoet.

Een hemeltocht in de vorm van een asvuurpijl was destijds vrij uitzonderlijk, inmiddels bestaan er in Nederland verschillende bedrijven die van iets vergelijkbaars hun *core business* hebben gemaakt. Want: ook binnen ‘asbestemmingen’ ontstaan trends, vertelt relatie manager Jolanda Feller van PC Uitvaart. “Mensen lijken afgelopen jaren meer behoefte te krijgen aan specialere manieren van afscheid nemen. Ze gaan op zoek naar hoe de overledene te eren op een manier die echt bij hen past. Soms heel uitbundig, soms juist ingetogen.”

Bootje, boom of ballon

Op Herdenkingspark Westgaarde – bekend van het speciale Ajaxherdenkingsveld, met gras uit de voormalige thuisbasis, Stadion De Meer – opende vorige week de Afscheidsboetiek: een plek waar mensen laagdrempelig informatie kunnen krijgen en inspiratie kunnen opdoen over wat zij met as van overledenen, of die van henzelf, zouden kunnen doen. Wat het eerste thema van de boetiek zou moeten worden was meteen duidelijk, vertelt Feller: “Ook in deze branche is er steeds meer vraag naar duurzaamheid.”

Dat betekent: veel natuurlijke materialen en een bijzondere focus op verbinding met de aarde. Denk aan biologisch afbreekbare urnen die je in de grond kunt stoppen – De Nieuwe Noorder heeft er een die gemaakt is van maïs en graan – of speciale urnbootjes van ongebakken klei, die tot 15 minuten drijven om dan onder water te verdwijnen. “Of speciale biocapsules die je kunt vullen met as. Het idee is dan dat je ergens een boom plant en de capsules ongeveer twintig centimeter onder het maaiveld, tegen de wortels aan plaatst. Al gauw verteren de capsules en is de as dan de eerste voedingsbron van het nieuwe boompje dat er vervolgens groeit.”

Volgens Feller kun je echt spreken van een verschuiving in het idee van afscheid nemen en herdenken. “Er wordt gezocht naar andere, nieuwe rituelen om troost in te vinden. En weinig mensen weten dat er zo veel opties bij zijn gekomen, zeker op het gebied van duurzaamheid. Als je je tijdens je leven verbonden met de aarde hebt gevoeld, kun je daar na je dood nog steeds iets mee op een manier die een positieve impact heeft. En voor nabestaanden geldt hetzelfde.”

Een ander opkomend ritueel is het uitvoeren van een speciale – milieuvriendelijke – ballonverstrooiing. Een met as gevulde ballon wordt dan opgelaten op een plek waar dat toegestaan is. Op zo’n 20 tot 25 kilometer hoogte knapt de ballon en wordt de as in alle windrichtingen verspreid. En ook open water wordt ook door veel mensen gezien als wenselijke ‘laatste rustplek’ voor hun geliefden. Zo kun je bijvoorbeeld ook een asverstrooiing of -bijzetting door middel van een biologisch afbreekbare zee-urn

doen, op ‘t IJ of op de Amstel. “Het belangrijkste is dat je de flora en fauna in een gebied niet beschadigt.”

“Een mooie ‘nieuwe’ ontwikkeling vind ik de as ‘verwandelen’: je kunt de as dan in een speciale wandelstok stoppen en stap voor stap een beetje achterlaten door op een knop te drukken. Je voelt de stok en daarmee misschien ook de zwaarte van het verlies steeds lichter worden, en kunt letterlijk een spoor van iemand achterlaten.”

Knuffelurn of assieraad

Naast nieuwe rituelen, maken ook de meer ‘gangbare’ asbestemmingen een ontwikkeling door. De zogenoemde ‘knuffelurn’ raakt bijvoorbeeld steeds meer in trek: een mini-urn die doet denken aan een keitje en makkelijk in de hand ligt. Een voordeel is dat je nooit voor één optie hoeft te kiezen, vertelt Feller. “Als je wordt gecremeerd, blijft er twee tot drie kilo as over. Daarmee kun je veel verschillende dingen doen, als je dat wilt.”

Zo dragen veel mensen de as van een overleden dierbare ook bij zich in de vorm van een sieraad. En de afgelopen jaren groeit ook het aantal aanvragen *custom made* assieraden, merkt Ellen Philippen van Oogst Goudsmeden. Ze ontwerpt ze al sinds haar boetiek op de Tweede Tuindwarsstraat in de Jordaan opende, zo’n elf jaar geleden. Ongeveer één keer per maand maakt ze een ring, armband of ketting met daarin een beetje as ‘verstoppt’.

“Sommige goudsmeden vinden het een beetje eng om met as te werken,” vertelt Philippen. “Zowel technisch als emotioneel is het een uitdaging. Het zijn vaak hele persoonlijke verhalen. Maar het is wel heel mooi wat we kunnen doen, dat je iets kunt maken wat iemand steun kan geven. We hebben inmiddels verschillende opties en technieken. Er kan een holle ruimte in het sieraad worden gemaakt die kan worden dicht gesoldeerd, of de as kan onder een edelsteen worden gezet.”

Het verschilt wanneer mensen bij Oogst Goudsmeden langskomen met een aanvraag. “Sommigen zeggen: ik heb

‘Nieuw is as ‘verwandelen’: uit een speciale wandelstok laat je stap voor stap wat as achter door op een knop te drukken’

Tatoeage

Na het overlijden van André Hazes gebruikte zijn vrouw Rachel een klein deel van zijn as voor een tatoeage, een ‘asbestemming’ die officieel verboden is. De Nederlandse Brancheorganisatie Tattoo Kunst (NBTK) raadt dan ook af om op deze manier te gedenken, legt voorzitter Andy Spaan uit. “Wij begrijpen de emotionele drang en meerwaarde die mensen daarbij voelen absoluut. Maar vanwege de gezondheidsrisico’s raden we het ten zeerste af: tatoeëren met as is niet steriel dus je hebt een veel groter ontstekingsgevaar, met alle gevolgen van dien. Wij hebben voorbeelden voorbij zien komen waarbij zo’n astatoeage heel naar verwijderd moet worden. Dan verlies je iemand dus eigenlijk opnieuw. Dat moet je niet willen.”

